Hukuk Bölümü 2007/362 E. , 2008/18 K.

- 3213 SAYILI MADEN KANUNU HK
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 12

"İçtihat Metni"

Davacı : O.Y.

Davalı : Zonguldak İl Özel İdare Müdürlüğü(Adli Yargıda)

Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı(İdari Yargıda)

OLAY : Davacı, sevk irsaliyesiz ve kantar fişi olmadan taşkömürü kaçakçılığı yapıldığı gerekçesiyle; 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesine göre, Zonguldak İl Özel İdare Müdürlüğünün 28.03.2006 tarih, 45/1014 sayılı yazıları ile kesilen 2.966.50YTL; 28.03.2006 tarih, 45/968 sayılı yazıları ile kesilen 2.235.50YTL; 03.04.2006 tarih 45/1098 sayılı yazıları ile kesilen 3.374.50YTL ve 27.03.2006 tarih 45/951 sayılı yazıları ile kesilen 2.847.50-YTL idari para cezalarının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ZONGULDAK 3. SULH CEZA MAHKEMESİ; 20.12.2006 gün ve Değişik İş:2006/107, D.İş K:2006/65 sayı ile, İtiraz edenin 18/04/2006 tarihli dilekçesi ile davalı Zonguldak il Özel İdare Müdürlüğü tarafından 28/03/2006 tarih 45/1014 sayılı yazıları ile kesilen 2.966.50-YTL, 28/03/2006 tarih, 45/968 sayılı yazıları ile kesilen 2.235.50-YTL, 03/04/2006 tarih 45/1098 sayılı yazıları ile kesilen 3.374.50-YTL ve 27/03/2006 tarih 45/951 sayılı yazıları ile kesilen 2.847.50-YTL idari para cezalarına itiraz ederek kaldırılmasını talep etmekte olduğu; 19/12/2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı yasanın 34. maddesi ile 5326 sayılı yasanın 27. maddesine eklenen 8. fıkrasında "İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebi ile birlikte idari yargı merciinde görülür" şeklinde düzenleme yapıldığı, Uyuşmazlık Mahkemesinin 06/03/2006 tarih 2006/7 Esas, 2006/27 sayılı kararında; 2918 s.y. 48/5 maddesinin ihlali nedeniyle, sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın, 2918 sayılı ve 5326 sayılı yasa hükümlerine göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar verildiği, itiraz konusu olayda itiraz eden Birol Koşan'ın 5177 sayılı kanunun 24 maddesi ile 3213 sayılı maden kanununa ilave edilen ek madde 2'de yer alan hükmü gereği, Enerji Tabi Kaynaklar Bakanlığının 01/12/2006 gün ve 4 sayılı oluru ile 3213 sayılı maden kanununun 12. maddesinin 3-5 fıkrasına aykırı maden üretim ve sevkiyatı yapıldığının tespiti üzerine Zonguldak il Özel İdare Müdürlüğü tarafından 28/03/2006 tarih 45/1014 sayılı yazılan ile kesilen 2.966.50-YTL, 28/03/2006 tarih 45/968 sayılı yazıları ile kesilen 2.235.50-YTL, 03/04/2006 tarih 45/1098 sayılı yazıları ile kesilen 3.374.50-YTL ve 27/03/2006 tarih 45/951 sayılı yazılan ile kesilen 2.847.50-YTL idari para cezaları uygulandığı ve itiraz edenin idari para cezalarının iptalini talep ettiği, söz konusu Maden Kanunun idari yargıyı görevli ve yetkili gösterdiği 19/12/2006 tarihli yasal değişiklik ile de mahkemelerinin bu konudaki görevine son verildiği anlaşıldığından, davaya bakma görevinin idari yargı yeri olup, mahkemelerine ait olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu işlemlerin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmış; Zonguldak İdare Mahkemesi; 14.02.2007 tarih ve E: 2007/373, K:2007/223 sayılı
kararı ile, dava dilekçesinin reddine ve her bir idari işleme karşı ayrı ayrı
dava açmakta serbest olmak üzere dilekçenin reddine karar vermiş; davacı, dilekçesini yenileyerek Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı oluruyla verilen 27.03.2006 tarihli ve 45/951 sayılı 2.847,50 YTL bedelli idari para cezasının iptali istemiyle dava açmış; Zonguldak İdare Mahkemesi; 29.03.2007 tarih ve E:2007/664, K:2007/604 sayılı
kararı ile davanın yetki yönünden reddine karar vererek, dosyayı Ankara İdare Mahkeme-sine göndermiştir.

ANKARA 11. İDARE MAHKEMESİ; 5.6.2007 gün ve E:2007/411 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 1. maddesinde bu kanunun kabahatler karşılığında uygulanabilecek idari yaptırım türleri ve sonuçlarının tanımlandığı, 3. maddesinde bu kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, idari para cezasına karşı sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği (8) numaralı fıkrasında ise, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari
yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari
yargı merciinde görüleceğinin hükme bağlanmış olduğu; öte yandan 3213 sayılı Maden Kanunun 5177 sayılı Yasanın 6. maddesiyle değişik 12. maddesinde "Üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatı zorunludur. Konveyör ve boru hattı ile sevkiyat, ocak ve tesis mesafesi, nakil güzergahının durumu, cevherin tüvanan, konsantre, yarı mamul ve mamul olarak taşınması göz önüne alınarak sevk fişi kullanımı ile altın, gümüş, platin gibi kıymetli metallerin entegre
tesislerinde ve zenginleştirme tesisleri ile bu tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi
kullanımı ve denetimi ile ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir. Ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verilir. Denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen
ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için
hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verilir. Ruhsat veya işletme

izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülkî idare amirliklerince satılarak bedeli özel idareye aktarılır. Ticarî amaç taşımayan ve köylülerin kendi zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere köy muhtarının yazılı izni ile üretilip sevk edilen yapı hammaddeleri için bu madde hükmü uygulanmaz. Harç ve Devlet hakkı alınmaz."hükmünün yer aldığı, 13. maddesinin son
fıkrasında ise Bakanlıkça verilen idari para cezalarının takip ve tahsil edilmek üzere ilgili
Defterdarlığa bildirileceğinin belirtildiği; dava dosyasının incelenmesinden Zonguldak il Özel İdare Müdürlüğü'nün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na yazdığı 05.10.2005 günlü yazıyla "2005 yılı emniyet birimlerinin kontrollerinde, sevk irsaliyesiz ve kantar fişi olmadan taşkömürü kaçakçılığı yaptıkları belirlenen 8 kişiye 5177 sayılı kanunun 6. maddesine aykırı tartı fişi ve sevk irsaliyesi

olmaksızın kömür nakletmek suçu nedeniyle işlem yapıldığının belirtildiği ve kaçak taşkömürü sevkiyatlarıyla ilgili olarak 3213 sayılı Maden Kanunun 12. maddesinin 5.fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanmak üzere gereğinin yapılmasının istenilmesi üzerine 07.11.2005 gün ve 5783 sayılı işlemde dava konusu para cezasının verildiği, 25.11.2005 tarihli yazıyla da tahsilinin sağlanmasının Zonguldak Valiliğinden istenildiği, bu işleme karşı Zonguldak 3. Sulh Ceza Mahkemesinde açılan davanın anılan Mahkemenin 20.12.2006 günlü Değişik iş 2006/107 ve 2006/65 sayılı kararıyla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle reddi üzerine de 26.03.2007 tarihinde Zonguldak İdare Mahkemesine verilen dilekçeyle bakılan davanın açıldığı ve bu Mahkemenin yetki ret kararı nedeniyle dosyanın Mahkemelerine gönderdiği; 3213 sayılı Maden Kanununda bu kanuna göre verilecek idari para cezasına yapılacak itirazlar için özel bir hüküm bulunmadığından ve dava konusu para cezasının 5326 sayılı Yasa kapsamında bir idari yaptırım kararı olduğundan uyuşmazlığın anılan Yasa uyarınca adli yargının görev alanına girdiği sonucuna varıldığı; her ne kadar 5326 sayılı Yasanın 27. maddesinin 8 numaralı fıkrasında, bu konuda
farklı bir düzenlemeye yer verilmiş ise de, dava konusu işlem kapsamında para cezasından
başka bir kararın verilmemiş olması ve önceki işlemlerin Valilikçe tamamlanmış olması
nedeniyle uyuşmazlığın bu madde kapsamında görülmediği; açıklanan nedenlerle mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. Maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulması ve işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelenmesine, karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 04.02.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu; 2.847,50 YTL idari para cezasının iptali istemiyle açılan davalar yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Maden Kanunu uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 1.maddesinde, Kanun'un amacı; madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi olarak belirlenmiş; 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen maddenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Olayda, idari para cezasının iptali istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, bu cezaya karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 11. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Zonguldak 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 20.12.2006 gün ve D.İş:2006/107, D.İş K:2006/65 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 04.02.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.